

Legende Georgiene - Secolul XII

Adrian Grauenfels

Traversăm Georgia cu un autobuz. Ici și colo apar monumente-statui pomenind de un trecut îndepărtat. Un bulevard somptuos, un teatru, Institutul de Literatură al Academiei, o stație de metrou, toate poartă numele lui. Un poem epic este mândria culturală a Georgei în perioada sa de plină glorie. Omul se numește Shota Rustaveli, sau "un oarecare om din Rustavi", cum spunea el contemporanilor săi. O frescă descoperită de pelerinul Timotei Gadashvili (Monastery of the Holy Cross 1757) în Ierusalim (*) și un document găsit la aceeași mănăstire îl consemnează pe Shota ca fiind sponsor și trezorier al mănăstirii.

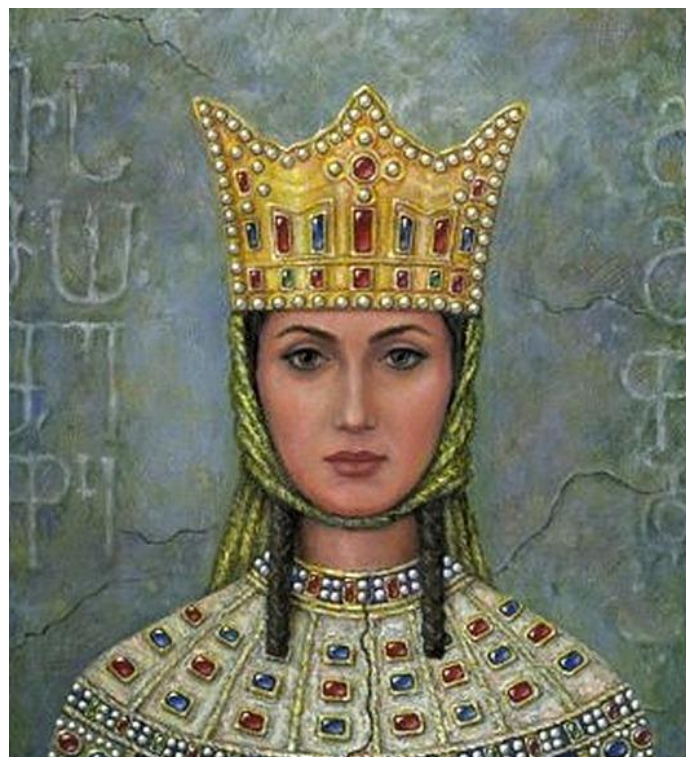

Fresca lui Shota Rustaveli la Ierusalim

Regele George III își urcă fata la tron în 1178 AD (avea numai 12 ani), în ciuda protestelor aristocrației. După moartea tatălui său, Tamar reușește să anihileze opoziția și se angajează într-o strălucită politică externă, îndreptată contra Turciei ostile. Este din nou

încoronată, în 1184 și va domni până în 1213, vârful perioadei de aur al Georgiei. Poporul o admira, și pentru carisma sa o numește "Regele Tamar". Era o femeie frumoasă, s-a măritat de două ori, întâi cu un prinț fără caracter, pe care îl divorțează curând în favoarea prințului David Soslan, cu care are doi copii, vitorii monarhi ai Georgiei. Succesele ei politice și militare au dus la idelizarea și romantizarea în istoria și artele Georgiei, a cărei cultură este semnificativ marcată de Regele Tamar.

Legenda spune că Shota Rustaveli fusese ministru la curtea Regelui Tamar cu care are probabil o afacere amoroasă, faptă pentru care este pedepsit cu exilul la Ierusalim. (După lege ar fi trebuit să fie decapitat, dar Tamara reușește să schimbe hotărârea). Un poet regal Archil (prin secolul 17) cercetază și reafirmă că Shota era născut în sudul Georgiei, în regiunea Meskheti pe la 1160 AD. Legenda mai spune că poetul a fost educat la academiile Gelati și Ikalto, apoi în Grecia, de fapt Imperiul Bizantin. Inspirat de dragostea sa pentru Regina Tamara scrie capodopera "Cavalerul în blană de panteră" în jurul anului 1205 .

Shota și Tamar

Poemul este tradus în multe limbi. A fost tipărit în 1712 la Tibilisi. În ebraică a fost tradus de poetul evreu Boris Gaponov care capătă o statuie lângă sinagoga din Kutaisi. Gaponov era născut la Vilna, învățase în secret ebraica în Gruzia Sovietică. I se decernează în Israel premiul Tchernichovsky pentru traducerea a 1669 de catrene din "Cavalerul în blană de panteră". Autoritățile georgiene îl acuză de a fi în posesia unor scrieri ilegale, îi cenzurează întâlnirile și îi confiscă toate manuscrisele înaintea plecării sale în Israel pentru operația unei tumori la cap. Moare în Iulie 1972.

Dov Gaponov la Kutaisi

"Cavalerul în blană de Panteră" devine cel mai iubit poem al Georgiei. Era obligatoriu ca o copie a poemului să facă parte din zestrea oricărei mirese. Poetul plasează poemul sau epic în exoticele Arabia și India, opera fiind de fapt o colorată alegorie a vieții sub Regina Tamara, el ne arată magnitudinea și gloria regatului în epoca de aur a Georgiei. Povestea este narată de doi eroi: Avtandil și Tariel, plecați în căutarea iubitei lor Nestan-Darejan, de fapt o întruchipare alegorică a Reginei Tamar. Eroii sunt prieteni devotați, uniți de dragoste pentru regină, generozitate, sinceritate. O temă care revine mereu este egalitatea dintre bărbați și femei. Poemul realizează un tur de forță al gândirii poetice și a filosofiei în Georgia medievală. Este o lucrare complexă, romantică, fidelă epocii, care exprimă viziunea Georgiană a lumii. Era nu numai o femeie frumoasă, dar și inteligentă, cu abilități diplomatice. A mărit regatul Georgian la un maxim teritorial, a respins atacuri și a creat protectorate pentru creștinii și musulmanii din vecinătate. Caravanele ei

prospere ajungeau în Egipt, la Kievul Rusc, altele în Imperiul Bizantin. Tamara construiește biserici, mănăstiri, școli, în care literatura seculară egalează cele mai faimoase texte religioase. În acest climat se dezvoltă talentul lui Rustaveli. El participă la numeroase campanii militare din care se inspiră pentru poemele sale plasate în țări îndepărtate. Amintind de tehnicile de producere ale vinului și de femeia care moștenește tronul tatălui, face referințe clare la Georgia sa natală. Poemul începe cu o odă în cinstea "Regelui" Tamar:

Vărsând lacrimi de sânge noi lăudăm pe regele Tamar,
Ale cărui laude eu, alesul norocului, le spun mai departe.
Pentru cerneală am folosit un lac negru, iar de penița un abil cristal.
Oricine va aude, o suliță ascuțită-i va străpunge inima.

თამარს ვაქებდეთ მეფესა სისხლისა ცრემლ-დათხეული,
ვთქვენი ქებანი ვისნი მე არ-ავად გამორჩეული.
მელნად ვიხმარე გიშრის ტბა და კალმად მე ნა რხეული,
ვინცა ისმინოს, დაესვას ლახვარი გულსა ხეული.

Epilogul aduce osanale lui David Soslan, soțul Reginei:

O David, zeu al georgienilor, soarele vă este servitor,
Aici am scris această poezie pentru plăcerea voastră
Cel care domnește la est și la vest,
Pentru a arde necredincioșii, și a mulțumii pe cei devotați.

ქართველთა ღმრთისა დავითის, ვის მზე მსახურებს სარებლად,
ესე ამბავი გავლექსე მე მათად მოსახმარებლად,
ვინ არის აღმოსავლეთით დასავლეთს ზართა მარებლად,
და ორგულთა მათთა დამწველად, ერთგულთა გამახარებლად.

Note :

(*) *Fresca din Israel, de o valoare inestimabilă, a fost vandalizată de un necunoscut în anul 2004. Foto: Internet, AG*